

DODENHERDENKING 2022

Tekst van bestuurslid Karin Verbaken.

Hier staan we weer, zoals ieder jaar op 4 mei om alle slachtoffers die in en rondom gewapende conflicten zijn gevallen te herdenken en te eren. Gelukkig kunnen we het dit jaar met wat meer opkomst, meer aanwezig doen omdat de coronacrisis voorbij is, althans grotendeels.

Maar inmiddels heeft zich een nieuwe crisis aangekondigd die, hoewel hopelijk van kortere duur, minstens zo aangrijpend is en ook al vele slachtoffers opeist. Het is weer oorlog in Europa, wie had dit verwacht? Dit mocht toch nooit meer gebeuren?

Met dodenherdenking op 4 mei denken velen aan de tweede wereldoorlog van 1940-1945 met al zijn verschrikkingen. In onze wijk waar relatief veel oudere mensen wonen zullen er onder hen zijn die daar nog eigen ervaringen van en levendige herinneringen aan hebben. Anderen kennen de verhalen van hun ouders en grootouders of van school. 77 jaar geleden aan het eind van die oorlog zei men: 'Nie wieder'. Nooit meer oorlog, nooit meer genocide. Dit mocht nooit meer gebeuren.

In de jaren negentig werden we met de conflicten op de Balkan opnieuw geconfronteerd met de gruwelijkheden van oorlog en kreeg het woord genocide weer betekenis met de slachting van duizenden weerloze moslimmannen.

Ook nu gaan burgeroorlogen, vaak met internationale inmenging, door en wordt er bijna voortdurend genocide gepleegd, in Rwanda, Sudan, Jemen, Myanmar..., op mensen van andere rassen, andersgelovigen of seksueel anders georiënteerden. Woorden als nazi's, genocide, onderduikers, die we dachten achter ons gelaten te hebben, hebben een nieuwe betekenis gekregen, zoals in Afghanistan waar nu Afghanen die voor Nederlandse en andere westerse regeringen en organisaties werkten, door hun voormalige werkgevers in de steek worden gelaten en voor de Taliban moeten onderduiken om marteling of erger te ontlopen. Dit mag nooit meer gebeuren!

Helaas, momenteel zijn voor velen, en ook de jongeren, de verschrikkingen van de oorlog weer actueel geworden. Niet door eigen ervaring of verhalen van vroeger, maar door wat we dagelijks op het nieuws zien en horen. Opnieuw vallen er door oorlogsgeweld vele slachtoffers, vaak onschuldige kinderen en ouderen. Opnieuw meent een machtige wereldleider een ander land te kunnen overheersen, een volk zijn identiteit te ontnemen en genocide te plegen. Opnieuw gaan mensen de schuilkamer in of vluchten zij in eigen land of naar het buitenland. En de internationale gemeenschap staat machteloos, terwijl wij burgers niet veel anders kunnen doen dan onze verwarming een graadje lager zetten om zo snel mogelijk van het Russische gas af te komen. Dit mocht toch nooit meer gebeuren?

Pas geleden was het Orthodox Pasen in Oekraïne en zagen we een priester met oorlogsuitrusting voor de eucharistieviering naar het oosten trekken om tussen de

bombardementen door de mis op te dragen, een munitiekist als altaar gebruikend. Wat een wrede ironie.

We hoorden vaders vertellen dat ze hun dochters moesten beschermen tegen verkrachting door de bezetters.

In Kiev is een standbeeld van 2 mannen die de Oekraïens-Russische vriendschap verbeeldde, verwijderd. Broeders worden vijanden, of verraders, verkrachters.

Herdenken moet ook nadenken en leren zijn. Hoe kunnen we de doden, zij die voor onze vrijheid zijn gesneuveld in het verleden en nu weer in Oekraïne, beter herdenken? Hoe kunnen we hen meer eren dan door de lessen te leren die de geschiedenis ons voorhoudt, en zorgen dat dit echt nooit meer gebeurt?

We moeten niet weggijken, niet weglopen. Vrijheid is breekbaar, is niet vanzelfsprekend, die moeten we koesteren en eraan werken. En als we door de oorlog in Oekraïne de vrede en vrijheid in Nederland meer zijn gaan waarderen, laten we ons dan ook inspannen die vrijheid te behouden. Door vluchtelingen op te nemen, wat op ruime schaal gebeurt, ook door onze gemeente en in onze wijk. En door onze rug recht te houden tegen regimes die zich niet om vrijheid bekommeren.

Toch voelt het dat we machteloos staan, als individu en als westerse, vrije wereld en internationale gemeenschap.

Steeds zeggen we: Dit mag nooit meer gebeuren. En toch gebeurt het telkens opnieuw weer. Zullen we het dan nooit leren?

Debórah Dwork, directeur van het studiecentrum voor holocaust, genocide en misdaden tegen de menselijkheid in New York, sprak gisteren de 'Nooit Meer 'Auschwitz'-lezing uit. Haar werd gevraagd of de slogan van de lezing, 'Nooit meer Auschwitz, geen utopie is. Haar antwoord luidt: 'Het is een streven dat we moeten omarmen. Misschien lukt het ons niet om het te verwezenlijken, maar het is onze plicht en verantwoordelijkheid om het te proberen'